

gedva is, egy második, nacionalista én és talán összes eddigi vállalkozásaink meddőségének az volt az oka, hogy ez a két én folytonos harcban állott egymással és kölcsönösen bénította egymás erő kifejtését. Ezek a széthúzó erők most egyszerre csodálatos módon harmonikusan egy irányban kezdenek működni, — mintha újra buzogni kezdenének öntudatunknak azok a legmélyebb energiaforrásai, a melyek közös életői minden becsületes emberi törekvésnek. Uj energiák, sajnos, nem keletkezhetnek a semmiből. De új konstellációk váratlan eredmények elérésére tehetik alkalmassá a meglevő energiákat. S ennek az új renaissancának első feladata lesz, hogy elsöpörje, a mit gátjául ácsolt, tervezett ama bizonyos „becsületes pionir.”

Székely Aladár.

Szabadpárt, 1914 március.

A magyar hegemonia és a nemzetiségek.

Könnyen támadhatna az a látszat, mintha a magyar radikálisok nemzetiségi politikája lényegében nem volna egyéb, mint a nemzetiségek mozgalmának új érvekkel, új elmélettel való támogatása: — a demokrácia érveivel és eszméjével. Ez a látszat azonban csal és az igazsággal teljesen ellenkező.

De hogy ez a látszat meg van, meggyőzően szól azoknak az érvelésből, akik így beszélnek: „Miért fáj nekünk jobban a tót, az oláh, a szerb és a rutén baja, mint a magunké? A magyar is magyar akar maradni, akár az uralkodó osztályhoz, akár az elnyomott vagy a mellőzött osztályokhoz tartozzék is. Az olyan nemzetiségi politika, amely ezt elfelejtené, elhomályosítaná vagy letagadná, nem lehetne őszinte. Az olyan nemzetiségi politika, amely ezen eleven erőkről megfeledkezve, az általánosan emberi holt fogalmi anyagban keresne alapot törekvéseire, amely, mint egy új, egy szociológiai stoa, saját fájdalmáról meg tudna feledkezni avégből, hogy zavartalanul osztozhassék a más fájdalmában, — sem tudományosan igaz, sem a gyakorlatban sikeres nem lehetne. Az olyan nemzetiségi politika tehát, aminő a magyar radikálisoké, amely saját nemzetiségének rovására a más nemzetiségeket támogatja, valóságos fogalmi és érzelmi lehetetlenség, amelynek sohasem fog viszhangja támadni annál a magyarságnál, amelynek ezer éves államát az „Öngyilkosok Klubja”-vá akarja átalakítani...”

Ez az aggodalom, amilyen őszinte, olyan alaptalan és a vád, amilyen jóhiszemű, annyira rossz helyre van intézve.

A demokrácia és a magyarság ügye Magyarországon egybeforrt. Egyedül a magyarság ebben az országban az, amely a demokratikus állam küszöbéhez ért és az új, a modern Magyarországot csakis a magyarság erői fogják megvalósítani. A magyarság kormányzati hegemoniája mögött rejtőző kulturális hegemonia hamisítatlan megnyilvánulása lesz ez a folyamat, azé a valódi „vezérlés”, amely nem mesterkedésen és erőszakon, hanem gazdasági tehetőségen és szellemi tehet-

ségen alapul. s a magyarság ezt, a számára egyedül lehetséges, demokratikus megoldást, amelyre szervezett ipari munkássága, szervezkedő polgársága és ébredő paraszt osztálya egyaránt utalják, *meg fogja valósítani úgy, amint az a demokrácia lényegének egyedül felel meg, vagyis magyar és nem magyar ajkúakra egyaránt, függetlenül a nemzetiségek tetszésétől, vagy nem tetszésétől és ha kell, — azoknak ellenére is.*

És ez az ugró pont. Mert a magyarországi nemzetiségek még nem érkeztek el arra a gazdasági és kulturális fejlődési fokra, amely mellett a demokratikus megoldás önként kínálkozik és csak szólitani kell, hogy kimondja a megváltó ígét. A magyar társadalmakban már megvan az életműködéseknek az a sokfélesége, amelyet már „tünetileg” gyógyítani nem lehet, és megvan ennek folytán az életműködéseknek az az egységessége is, amelyet hiába igyekszünk, ha megbetegszik, „helyileg” kezelni. Primitív társadalmak bajai paktumkenőcsökkel, kontingentálási dózissokkal, és kinevezési tapasztokkal enyhíthetők, de a fejlett magyar társadalmat már csak annak egész anyagcseréjét megújító és felrészítő új életmódra való fordulás, már csak egész társadalmi szervezetét átalakító és azt minden működésének egységében felölelő *demokratikus újjászületés* gyógyíthatja meg.

És hogy ez nem pusztán elméleti konstrukció, hanem tapasztalás és valóság, a meglepetés erejével mutatja be éppen a nemzetiségi kérdés legújabb fordulata. Tisza íme a magyar hegemoniát is hajlandó feláldozni, csak hogy a fejlődő magyar demokráciát letörje. A nemzetiségek pedig szívesen feláldozzák a magyar demokráciát, csak hogy a magyar hegemonia nyomása alól felszabaduljanak. Minden efféle paktum egy-egy federalisztikus embrió, amelyből csak a Bach korszak „szerb vajdaság és temesi bánóság”-nak és torz testvéralakulásainak megszületése várható. Tisza új Jelacsicsot keres Zágrábban és új Jankut Nagyszébenben, akiket mint egy új Windischgrätz, az új magyar szabadságharc ellen vezénycihessen. A magyar demokrácia pedig joggal ellenségeit látja azokban a nemzetiségekben, akik ellene a magyar abszolutizmussal szöveteznek saját külön céljaik érdekében. A nemzetiségi kérdésnek Tisza-féle „megoldása” valóban a nemzetiségek törekvéseinek támogatása a magyar kultúra rovására. Ez a nemzetiségi politika nem a magyar hegemonián alapszik, hanem azon, hogy ebből a hegemoniából Tisza elalkuszik annyit, amennyit elalkudni éppen kénytelen...

Ezzel szemben a radikálisok nemzetiségi politikája indítóokaiban és módszereiben egyaránt a magyar hegemonián alapul. *De az igazi magyar hegemonián, a magyarság kulturális hegemoniáján.* Hiszen ez az, amelyet a magyarságnak a nemzetiségekkel szemben fejlettebb ipara és kereskedelme, irodalma és tudománya, politikai intézményei és politikai eszményei képviselnek. Ez az, amely a nyugati demokrácia eszméit felveti és az országos reform követelését kiviszi a közvéleménybe akkor, mikor nemzetiségeink közlélete még szinte kizárólag felekezeti szervezkedésben és nyers nacionalizmusban éli ki magát. Ez a nemzetiségi politika valóban azon alapszik, hogy Magyar-

országon a magyarság halad a társadalmi fejlődés élén, a leghaladottabb eszmék és megoldások a magyarság javának agyában és szívében élnek, és hogy a kultura országutján, ő itt a vezérő, ahogy a görögök mondották: *hégemón*.

Az erőszak hegemoniája helyébe a magyarság kulturális hegemoniáját csak a demokrácia hozhatja meg. Csak a látszat-hegemonia romjain fog emelkedni a magyarság valódi és megérdemelt hegemoniája. Az a politika pedig, amely ezt szolgálja, nem riad vissza sem a Tiszával szövetező nemzetiségek árulásától, sem a bigottsággal szövetezett terrorizmus dinamit-merényleteitől, de attól a sovén gágogástól sem, amit a fölényes kulturpolitikánk által meghódított nemzetiségeknek hozzánk való csatlakozása idézne fel, — hanem ez a politika megy a maga útján, tántoríthatatlanul, a magyar demokrácia kivívása felé.

Pólányi Károly.

A rutén pörhöz.*

A huszonötmilliónyi oroszországi és a negyedfélmilliónyi ausztriai ruténség félmilliónyi magyarországi testvéreinek haldoklásáról már egész irodalom keletkezett.